

Boegbeelden groene sector

Branchevereniging VHG verzamelt 'boegbeelden': mensen die een bijzondere betekenis hebben (gehad) voor de groene sector. Door hun beroep, ervaring, expertise, visie of speciale activiteiten leveren ze een belangrijke bijdrage aan de waarde van groen in onze maatschappij. Door deze mensen te portretteren in VHG Magazine, kan de branche kennis nemen van hun inzichten en ideeën. We hopen dat deze verhalen inspireren om concreet invulling te geven aan het thema 'groen maakt gelukkig'. Dakinnovator Stef Janssen vertelt over de stad als tweede natuur.

Stef Janssen, ambassadeur van innovatief groen:

“Van steden ‘urban jungles’ maken. Het kan!”

Wie de natuur in trekt met dakinnovator Stef Janssen, merkt binnen de kortste keren waarom hij die titel draagt. In een sneltreinvaart maakt hij je deelgenoot van zijn ideeën om Nederland op grote schaal te vergroenen. Te beginnen op het dak en aan de gevel. “Ik wil van steden urban jungles maken. De duurste vierkante kilometers in Nederland liggen op het dak en worden nauwelijks gebruikt. Die wil ik ontsluiten.”

Tekst: Annemieke Bos
Foto's: Michiel Pothoff

‘Dakgoeroe’ wordt hij wel eens genoemd. Zelf ziet Stef Janssen zich meer als ambassadeur van innovatief groen. “Hoe kun je op een slimme manier daken vergroenen? En dan zodanig dat ze productief zijn, nieuwe vormen van werkgelegenheid met zich meebrengen en bijdragen aan gemeenschapsontwikkeling? Met andere woorden: hoe zorg je ervoor dat de stad ‘rijk’ wordt, in diverse opzichten? Met die vraag houd ik me bezig.” Janssen doet dat met aanstekelijk enthousiasme en veel bevoegenheid. Vrolijk lanceert hij het ene na het andere idee, maar de ondertoon is ernstig: “De noodzaak tot vergroenen is groot, internationaal gezien zeker. In de steden moet het gebeuren. En daar zijn de omstandigheden nu net niet het meest gunstig.” Janssen is echter geen probleemdokter. Liever ziet hij mogelijkheden en kansen. En die zijn er: “Neem bijvoorbeeld Singapore. De leefomgeving is daar zeer beperkt. Die maken ze daar robuust door biotopen te creëren en die op elkaar aan te laten sluiten. Zo ontstaat een nieuwe levende omgeving, met nieuwe vormen van werkgelegenheid.”

Een dijk van een stal
Zoiets als in Singapore, dat moet in

Mijn groenplek

Een van mijn favoriete plekken is de Veluwe bij Arnhem. Hier bovenop de heuvel van de Posbank kijk je uit over een landschap dat nog heel erg ‘oer’ is. Dit zou een daklandschap kunnen zijn! Mijn beleving van natuur is vooral gekoppeld aan gezondheid. Ik heb een revalidatieachtergrond, buiten zijn helpt om me gezond te voelen. Als ik een tijdje heb hardgelopen, voel ik me ‘schoongespoeld’. Daarnaast koppel ik natuur heel sterk aan mijn wetenschappelijke werk. De natuur is beter dan wij in staat om complexe processen te reguleren. Ten opzichte van de knapste koppen heeft de natuur een riante voorsprong.”

Nederland ook kunnen, vindt Janssen. “Er ligt ruim 600 vierkante kilometer ongebruikt plat dakoppervlak. Een groot deel daarvan zijn interessante kilometers voor de groensector. Dat zijn namelijk bedrijfsgebouwen.” Janssen heeft ideeën te over om deze daken tot leven te brengen. “In Duitsland noemen ze dat ‘Industrienatur’. Geen strakgemaakte gazonnetjes en sedumdaken, maar oases waar verschillende biotopen zich kunnen ontwikkelen. Daarmee kun je de functiescheiding tussen het buitengebied en de stad opheffen.” Maar zijn visie gaat nog verder dan dat. Het liefst zou hij zien dat de ecologische hoofdstructuur niet langer om steden loopt, maar er

dwars doorheen. De vergroening kan plaatsvinden door in het agrarische buitengebied van boerderijen ‘natuurderijen’ te maken. “Ik heb een concept bedacht dat heet ‘een dijk van een stal’: in een dijklichaam op een slimme manier een stal verwerken waarbij het geheel een nuttige levende klimaatmachine wordt. Vanuit het agrarische gebied zou nieuwe robuuste natuur via bestaande bedrijfsterreinen zich kunnen verplaatsen naar de dichtbevolkte steden. Het idee is om steden dan te gaan beschouwen als een netwerk van ‘urban jungles’ waar energie- en watercomfort slim geïntegreerd zijn om prettig te kunnen wonen, werken en recreëren.”

Biografie

Stef Janssen werd geboren in de omgeving van Nijmegen. Hij studeerde bouwkunde aan de TU in Delft en deed vervolgens ervaring op als wooninnovator in de Haagse stedelijke vernieuwing. In 1993 sloot hij zich aan bij de Stichting Bovenstad. Janssen ontwikkelde zich tot dakinnovator en is ontwerper van het experimentendak op het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO) in Wageningen. Als ambassadeur van innovatief groen promoot hij dit daklaboratorium als (inter)nationale broedplaats voor onderzoek naar de biodiversificatie van daklandschappen in Nederland. Momenteel is Janssen actief bij VIBA Expo, in het onderwijs en als product- en procesinnovator op het gebied van 'bouwen met natuur'.

“Laten we vergroenen daar waar het nodig is: in de bestaande gebouwde omgeving.”

> Daklandschappen

Van steden ‘urban jungles’ maken, dat is zijn grootste wens. “Rotterdam en Amsterdam profileren zich als groene steden, maar hoe groen zijn ze eigenlijk? Ik pleit ervoor om de beeldkwaliteitsplannen die nu vaak gelden voor een bepaalde locatie, breder te trekken, naar het niveau van een stadsdeel. Daarbij heb ik de ondernemers van VHG hard nodig. Vertel niet alleen wat voor mooie planten je toepast, maar vertel vooral ook wat ze doen voor de omgeving. Maak geen groene daken van alleen maar sedum en mos, maak daklandschappen die over de dakrand door-groeien. Dat houdt in dat de ondernemers een ander vegetatiepalet uit gaan dragen dan ze toe nu toe – veelal uit routine – hebben gedaan. In de stad biedt een dakbegroener nu misschien 20 typen vegetaties aan, waarom zijn dat er geen 2000? Daarmee ga je dus verder dan ‘zichtgroen’, maar ontwikkel je een biotoop waarin je anticipeert op de omgeving: de hoeveelheid water, het licht, de wind. Dan creëer je uitdagende natuur die presteert, een daklandschap met een verdienmodel. Op daken kan alles,

maar je moet het wel aanbieden. Laten we op grote schaal ingrijpen en een deel van de wijk vergroenen. Ik ben er ook voorstander van om dakkavels uit te geven, bestemd voor gebruiksvriendelijke daktuinen. We moeten af van anonieme, moeilijk te benaderen en onbeloopbare sedumdaken waar bovendien niet op kan worden uitgekeken.”

Het is niet Janssens bedoeling om commentaar te leveren op de groene ondernemers. “Ik bedoel het goed. Veel ondernemers zien wel degelijk de noodzaak en de mogelijkheden om van de dode natuur die een stad is, een levend systeem te maken. De stad als tweede natuur zeg maar. Daarin kunnen zij een enorm grote rol spelen. Niet alleen in de uitvoering, maar ook als initiator. Wat ik maar aan wil geven: de stad is jullie biotoop. Als de natuur er te weinig kansen krijgt, kun je die creëren.”

Mens centraal

Janssen herkent de groeiende bewustwording bij politici en beleidsmakers van de meerwaarde van groen. “Er worden tal van green deals en manifesten gesloten. Als innovator probeer ik marktpartijen bij

die samenwerking te ondersteunen. Er zijn veel boven de markt hangende doelen waaraan je kunt werken zonder elkaar te beconcurreren.” Volgens de dakinnovator draait het in de samenwerking niet langer meer om de gouden driehoek overheid, bedrijfsleven en onderwijs. Hij ziet daar graag de media en de mens aan toegevoegd. “Als je mensen erbij betreft, versterk je het proces van verandering en groeit het veel sneller uit. Daar waar veel steen is en je in mensen wilt investeren, kun je met groen leven in de brouwerij brengen. Techniek is dan niet het uitgangspunt, maar de mens. Als je een sociaal programma kunt ontwikkelen, met goede participatie, dan kun je veel sneller dan nu bepaalde vergroening in de stad realiseren. Dat kan ook in crisistijd. Groen is veel goedkoper dan bouwen. Voor een belangrijk deel gaat het vanzelf, als je het maar goed inricht. Mijn boodschap aan de VHG-leden is dan ook: word nog meer ambassadeur zodat we die ongebruikte meters kunnen ontsluiten.” ■